

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia

Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie i załącznik do rozporządzenia. Załącznik nazywa się **Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego.**

To jest tekst łatwy do czytania i zrozumienia

Pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego.

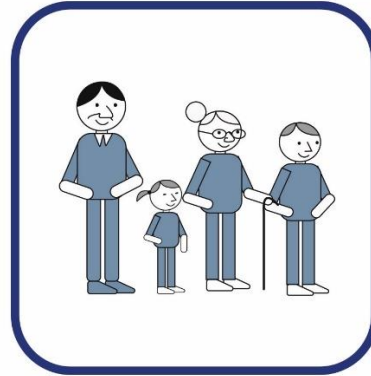
Opracowanie pomoże Ci zrozumieć jakie prawa i obowiązki ma pokrzywdzony w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Poproś o pomoc osobę wspierającą.

Pokrzywdzony to osoba którą ktoś skrzywdził, zrobił jej coś złego. Na przykład pobił, okradł, oszukał. Pokrzywdzonym może być każdy człowiek. Kobieta, mężczyzna, dziecko.

Postępowanie karne to praca Policji, prokuratury, innych uprawnionych służb oraz sądu. Wszyscy oni sprawdzają czy ktoś popełnił przestępstwo. **Przestępstwo** to na przykład kradzież, oszustwo, pobicie.

Najpierw jest **postępowanie przygotowawcze**. Prowadzi je Policja, prokuratura. Czasami postępowanie przygotowawcze mogą prowadzić inne służby, na przykład Straż Graniczna. Oni przygotowują akt oskarżenia albo wnioski, na przykład o skazanie albo warunkowe umorzenie postępowania.

Potem jest **postępowanie sądowe**. Na końcu jest orzeczenie sądu. Może to być wyrok albo postanowienie.

Jeśli:

- zgłosiłeś na Policję że ktoś popełnił przestępstwo
- albo na przykład Policja, Straż Graniczna, prokurator wykryli przestępstwo,

to zaczyna się **postępowanie przygotowawcze**.

To śledztwo albo dochodzenie.

Teraz osoba, która prowadzi postępowanie przygotowawcze szuka informacji i dowodów przestępstwa.

Postępowanie może prowadzić policjant, inny funkcjonariusz lub prokurator.

Osoba która mogła popełnić przestępstwo to podejrzany. Może być wielu podejrzanych. Można **zatrzymać podejrzanego**. Osobę można zatrzymać tylko na 48 godzin.

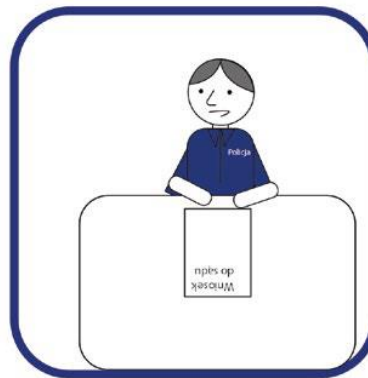
Na przykład Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35.

Policja musi go wypuścić najpóźniej w środę o godzinie 16.35.

Czasem prokurator uważa, że nie może podejrzanego zwolnić po 48 godzinach. Wtedy prokurator pisze wcześniej do sądu **wniosek o tymczasowe aresztowanie**.

Sąd może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu. Albo wypuścić podejrzanego.

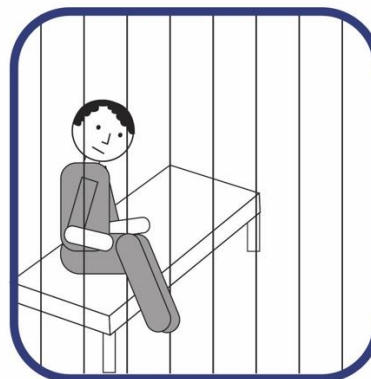

Przykład:

Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35. W środę o godzinie 16.00 Policja składa do sądu wniosek żeby aresztować podejrzanego. Sąd musi zająć się tą sprawą do czwartku do godziny 16.00. Czyli ma na to 24 godziny. Jeśli sąd nie zdąży, to Policja musi wypuścić podejrzanego.

Sąd może zgodzić się na areszt jeśli obawia się, że podejrzanym może na przykład uciec lub ukryć się. Albo popełnić inne poważne przestępstwo. **Areszt tymczasowy** oznacza że podejrzanym przebywa w areszcie, czyli nie jest na wolności.

W postępowaniu karnym bierze też udział pokrzywdzony. Mogą w nim też brać udział świadkowie. **Świadek** widział przestępstwo lub coś o nim wie. Na przykład zna osobę, która popełniła przestępstwo.

Pokrzywdzony i świadek składają **zeznania**. To znaczy mówią to co wiedzą na temat przestępstwa. Co widzieli lub słyszeli. Te zeznania są **dowodem** w sprawie.

Policja spisuje to w **protokole**.

Pokrzywdzony i świadek muszą podpisać protokół. Powinni go najpierw przeczytać. Mogą zgłosić uwagi. Wtedy trzeba poprawić protokół.

Gdy Policja i prokuratura zebrała informacje i dowody i uważa, że podejrzany popełnił przestępstwo, to piszą do sądu.

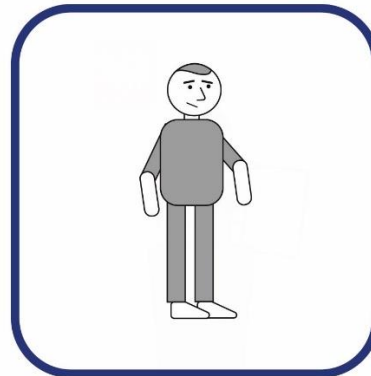
Mogą napisać na przykład

- wniosek o warunkowe umorzenie postępowania
- **akt oskarżenia**.

W akcie oskarżenia podejrzanego nazywa się **oskarżonym**.

Oskarżony to osoba, która mogła popełnić przestępstwo. Sąd ustali czy są na to dowody.

W akcie oskarżenia są też informacje:

- jakie przestępstwo mógł popełnić oskarżony. To są zarzuty.
- jakie zebrano dowody.

Czasami też można tam znaleźć informację, jaką oskarżony powinien otrzymać karę.

Teraz rozpoczyna się **postępowanie sądowe**.

Prokurator lub sąd opowiadają krótko jaki zarzut jest w akcie oskarżenia.

Sąd prowadzi postępowanie.

Sąd sprawdza jak było naprawdę.

Sprawdza czy oskarżony jest winny.

Potem wyda wyrok (czasem postanowienie).

Pokrzywdzony może być **oskarżycielem posiłkowym w sądzie**.

Wtedy możesz zgłaszać dowody w sprawie.

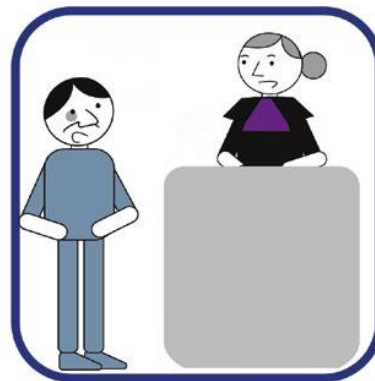
Tak samo jak prokurator.

Gdy jesteś oskarżycielem posiłkowym, możesz na przykład poprosić sąd żeby przesłuchał jakiegoś świadka.

Żeby być oskarżycielem posiłkowym musisz złożyć oświadczenie.

Możesz napisać pismo do sądu lub powiedzieć to na rozprawie. Wtedy sąd wpisze to do protokołu. Musisz zgłosić swoją prośbę zanim zostaną przedstawione zarzuty z aktu oskarżenia.

1. Pomoc prawna

Pokrzywdzony ma prawo do pomocy pełnomocnika.

To jest pomoc prawna.

Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny. Możesz mieć 1, 2 lub 3 pełnomocników w tym samym czasie.

Pełnomocnik pomoże Ci przygotować się do postępowania.

Napisze pismo lub wypełni wniosek.

Będzie reprezentować Cię w czasie rozprawy sądowej.

Jeśli nie masz pieniędzy, sąd może wyznaczyć dla Ciebie **pełnomocnika z urzędu**.

Za pełnomocnika z urzędu nie musisz płacić.

Żeby dostać pełnomocnika z urzędu musisz napisać wniosek i wysłać go do sądu.

Taki wniosek możesz wysłać też do prokuratora.

Prokurator przekaże wniosek do sądu.

2. Korzystanie z pomocy tłumacza

Pokrzywdzony ma prawo do pomocy tłumacza.

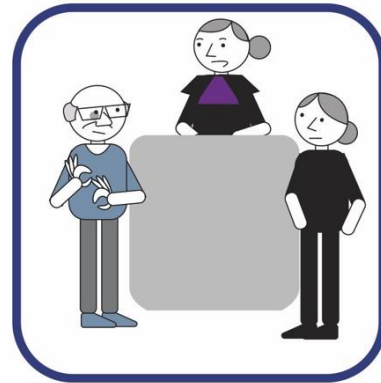
Dostaniesz tłumacza kiedy:

- nie mówisz po polsku. To będzie **tłumacz języka obcego**.
- jesteś osobą głuchą i potrzebujesz tłumacza języka migowego. **Tłumacz języka migowego** pomaga osobie głuchej rozmawiać z innymi.

Pomoc tłumacza jest za darmo.

W czasie przesłuchania sędzia zada Ci pytania o przestępstwo.
Tłumacz przetłumaczy Ci na język, który rozumiesz co mówi sędzia. Tłumacz powie sędziemu Twoją odpowiedź.
Przetłumaczy Ci treść różnych dokumentów.
Na przykład dowodów w Twojej sprawie.

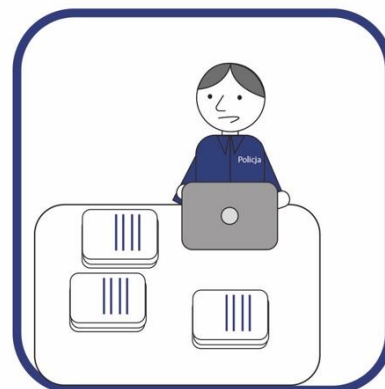

3. Dostęp do akt sprawy

Pokrzywdzony ma prawo przeczytać dokumenty dotyczące swojej sprawy w postępowaniu przygotowawczym i sądowym.
Te dokumenty to **akta sprawy**. Musisz napisać **wniosek o dostęp do akt**.

Możesz poprosić o kopie akt sprawy.
Za kopie musisz zapłacić.
Akta sprawy mogą Ci zostać udostępnione w postaci elektronicznej.
Możesz też sam zrobić zdjęcia akt sprawy.

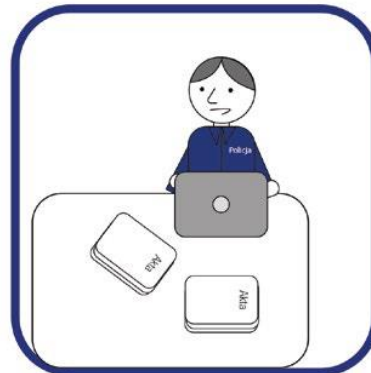

W postępowaniu przygotowawczym czasem nie można przeczytać akt od razu.

Na przykład w ważnej sprawie dla państwa.

Policja lub prokurator muszą najpierw przygotować akt oskarżenia. Wtedy, gdy o to poprosisz, dostaniesz informacje kiedy możesz przeczytać akta sprawy.

Pokrzywdzony ma prawo przeczytać akta sprawy zawsze kiedy podejrzany dostał termin końcowy zapoznania się z nimi. W takiej sytuacji prokurator musi dać Ci akta.

4. Usprawiedliwianie nieobecności

Czasem pokrzywdzony dostaje wezwanie. Wtedy musi przyjść punktualnie do miejsca, które jest napisane w wezwaniu.

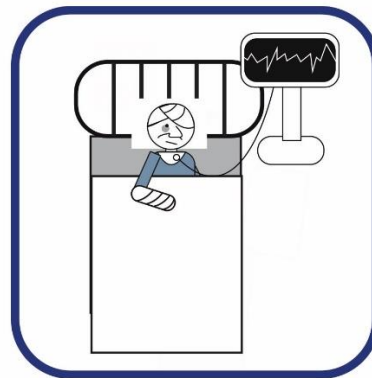
Może na przykład dostać wezwanie z sądu.

Jeśli jesteś chory i nie możesz przyjść, musisz przesłać zaświadczenie lekarskie. **Ważne!** Takie zaświadczenie może napisać tylko **lekarz sądowy**.

Możesz też usprawiedliwić nieobecność w innych sytuacjach. Na przykład gdy zdarzy się wypadek i nie możesz przyjść.

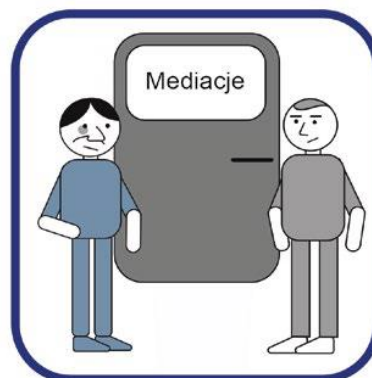
5. Postępowanie mediacyjne

Czasem pokrzywdzony chce pogodzić się z oskarżonym.

Możesz poprosić prokuraturę lub sąd o **mediację**.

Udział w postępowaniu mediacyjnym jest **dobrowolny**. To znaczy, że nikt Cię nie może do tego zmusić.

Do mediacji potrzebna jest Twoja zgoda i zgoda oskarżonego.

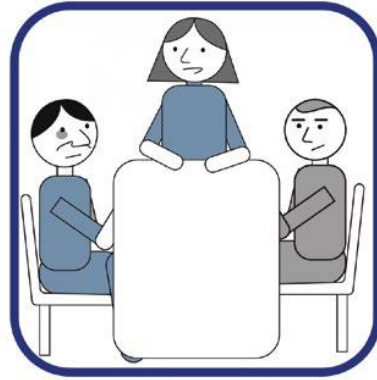

Postępowanie mediacyjne prowadzi mediator.

Mediator rozmawia z pokrzywdzonym i oskarżonym.

Pomaga im zrozumieć problem.

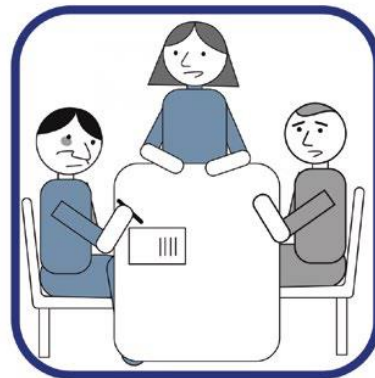
Pilnuje żeby wszyscy przestrzegali ustalonych zasad rozmowy.

Mediator nie narzuca swoich pomysłów.

Pokrzywdzony i oskarżony sami uzgadniają rozwiązanie.

Ustalają jak oskarżony naprawi szkodę pokrzywdzonemu. Na przykład oskarżony może zapłacić jakieś pieniądze i przeprosić.

Mediator musi zachować tajemnicę.

Nie może mówić co działo się w czasie postępowania mediacyjnego.

Sąd nie może przesłuchiwać mediatora jako świadka.

6. Odszkodowanie

Pokrzywdzony ma prawo żeby oskarżony naprawił szkodę lub krzywdę.

Szkoda jest majątkowa.

Na przykład oskarżony pobił Cię. Byłeś w szpitalu, musiałeś zapłacić za leczenie i rehabilitację. Chcesz żeby oskarżony oddał Ci te pieniądze.

Krzywda to cierpienie, ból.

Do zamknięcia przewodu sądowego (kiedy sąd powie, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone) możesz złożyć wniosek o:

- **naprawienie szkody** lub
- **zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.**

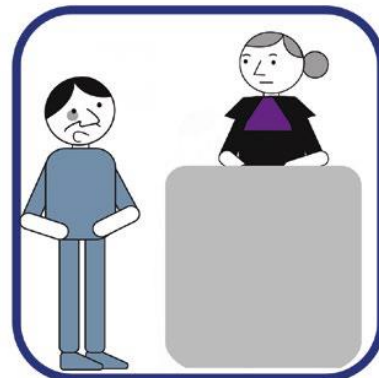
Taki wniosek możesz napisać lub powiedzieć.

Wtedy sąd wpisze Twoją prośbę do protokołu.

7. Prawo do informacji

Pokrzywdzony ma prawo do informacji. Czasami podejrzany jest tymczasowo aresztowany w czasie postępowania karnego.

Sąd musi poinformować Cię że:

- wypuścił podejrzanego z aresztu tymczasowego
- podejrzany uciekł z aresztu tymczasowego.

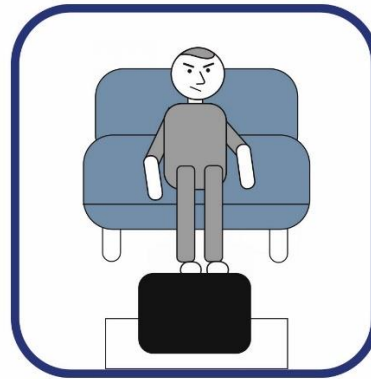

Sąd musi poinformować Cię gdy:

- zamienił areszt tymczasowy podejrzanego na inny środek zapobiegawczy.

Na przykład podejrzanemu nie może wyjeżdżać z kraju.

Możesz napisać że nie chcesz tych informacji.

Na Twoją prośbę sąd może Cię poinformować:

- jakie zarzuty ma oskarżony i jaka jest za to kara.

Musisz złożyć wniosek do sądu o te informacje.

Jeżeli takie wnioski złoży wielu pokrzywdzonych, sąd może napisać ogłoszenie o tym na stronie internetowej sądu.

Sąd informuje Cię:

- kiedy i gdzie odbędzie się rozprawa
- kiedy i gdzie odbędzie się posiedzenie sądu w sprawie umorzenia postępowania.

Umorzenie oznacza że nie będzie rozprawy i sprawca nie będzie ukarany. Na przykład z powodu braku dowodów przestępstwa.

- kiedy i gdzie odbędzie się posiedzenie sądu w sprawie warunkowego umorzenia postępowania albo skazania oskarżonego bez rozprawy
- że sąd skazał oskarżonego bez rozprawy.

W postępowaniu przygotowawczym możesz złożyć wniosek o informację o to jak w przyszłości zakończy się sprawa. Jak skończy się sprawa, dostaniesz z sądu wiadomość. Na przykład mejlem.

8. Kompensata państwowa

Pokrzywdzony może dostać **kompensatę państwową**.

Na przykład kiedy w czasie przestępstwa:

- zostałeś pobity i nie masz pieniędzy na leczenie
- nie masz pieniędzy na pogrzeb osoby która zmarła przez przestępstwo.

Możesz złożyć wniosek o kompensatę gdy:

- nie masz ubezpieczenia
- pomoc społeczna nie da Ci pieniędzy
- sprawca nie może zapłacić.

Sprawca to osoba która zrobiła coś złego.

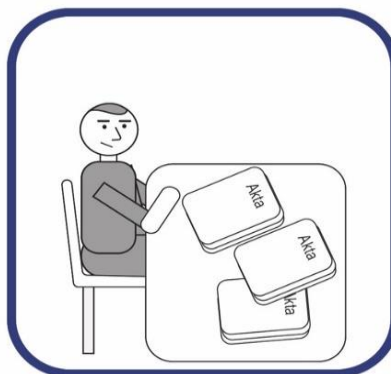
To państwo zapłaci wtedy na przykład za Twoje leczenie.

9. Ochrona danych

Ochrona danych oznacza że podejrzany lub oskarżony nie zobaczy:

- Twojego adresu zamieszkania
- nazwy i adresu Twojego miejsca pracy
- Twojego mejla i numeru telefonu.

Twoje dane będą w innym dokumencie. Ten dokument zobaczy tylko prokuratura lub sąd.

Tylko wyjątkowo sąd może zostawić Twoje dane w aktach. Na przykład kiedy podejrzany lub oskarżony dobrze Cię zna.

10. Ochrona, pomoc i wsparcie

Pokrzywdzony ma prawo do ochrony, pomocy i wsparcia.

Jeżeli Ty lub Twoi najbliżsi czujecie że podejrzany lub oskarżony może zrobić Wam krzywdę, poproś o pomoc Policję. Musisz złożyć wniosek o ochronę Policji w czasie postępowania.

Wniosek o ochronę piszesz do komendanta wojewódzkiego Policji. W Warszawie do komendanta Stołecznego. Ale zanosisz albo wysyłasz wniosek do prokuratury lub sądu.

Komendant wojewódzki jest szefem wszystkich policjantów w województwie.

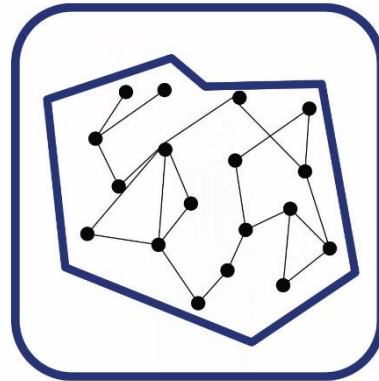

Jeśli bardzo boisz się o Wasze życie, napisz wniosek o ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca zamieszkania. Wtedy dostaniecie ochronę Policji. Policja pomoże Wam znaleźć inne miejsce zamieszkania na czas postępowania.

Pokrzywdzony i jego najbliżsi mają prawo do darmowej pomocy z różnych fundacji i stowarzyszeń.

To **Sieć Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**.

W Sieci Pomocy są:

- lekarze
- psychologów
- rehabilitanci
- prawnicy.

Możesz dostać tam jedzenie lub ubrania.

Więcej informacji o pomocy jest na stronie Funduszu Sprawiedliwości. Możesz też zadzwonić pod numer +48 222 309 900.

Pokrzywdzony w postępowaniu przygotowawczym może mieć kogoś do pomocy.

Wtedy będziesz czuł się pewniej na przykład w czasie przesłuchania. Możesz powiedzieć Policji lub prokuratorowi z kim chcesz być.

Osoba ta nie może przeszkadzać w postępowaniu.

Jeśli boisz się sprawcy, złóż do sądu wniosek o:

- zakaz zbliżania się do Ciebie przez sprawcę lub
- zakaz kontaktowania się z Tobą.

Sprawca nie będzie mógł podejść do Ciebie. Jeśli to zrobi, złamie prawo.

Można złożyć wniosek, by zakaz był uznany także gdy będziesz w innym państwie Unii Europejskiej.

11. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Pokrzywdzony może złożyć wniosek do sądu o zwrot kosztów.

Koszty to pieniądze które musiałeś wydać na udział w postępowaniu. Na przykład pieniądze:

- za pracę pełnomocnika, za dojazdy do sądu na przesłuchania i rozprawy.

12. Uprawnienia procesowe

Pokrzywdzony który złożył zawiadomienie o przestępstwie, może dostać potwierdzenie. Musisz złożyć wniosek że chcesz potwierdzenie.

Pokrzywdzony może złożyć wniosek dowodowy:

- żeby sąd przesłuchał świadka
- żeby dostać różne dokumenty z sądu
- żeby sąd poprosił o opinię biegłego sądowego.

Biegły sądowy to specjalista. Na przykład księgowy lub lekarz.

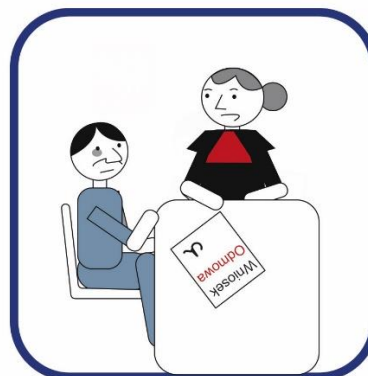

Możesz dostać odmowę jeśli na przykład:

- Twój dowód jest niezgodny z prawem
- Twój dowód jest mało ważny dla sprawy
- Twoim celem jest tylko przedłużenie postępowania.

Jeśli złożysz odpowiedni wniosek, możesz wziąć udział w różnych czynnościach postępowania. Na przykład w przesłuchaniu świadka. Czasami prokurator może Ci odmówić. Jeśli uzna że Twój udział źle wpłynie na sprawę.

Jeśli jakaś czynność postępowania przygotowawczego wydarzy się tylko 1 raz, możesz wziąć w niej udział. Na przykład kiedy będzie tylko 1 przesłuchanie świadka.

Możesz dostać odmowę jeżeli przedłuży to postępowanie.

Jeśli w postępowaniu przygotowawczym świadek jest bardzo chory to może nie dożyć do rozprawy w sądzie. Wtedy poproś sąd żeby go przesłuchał szybciej. O takie przesłuchanie możesz też napisać wniosek do prokuratora. Jeśli opinia biegłego jest dowodem w sprawie, możesz uczestniczyć w jego przesłuchaniu.

Możesz też przeczytać opinię biegłego.

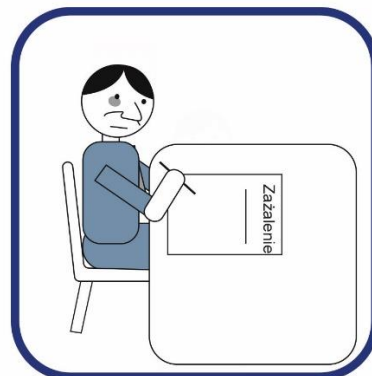

Pokrzywdzony powinien być przesłuchany jako świadek. Jeśli nie byłeś przesłuchany, możesz złożyć taki wniosek. Dostaniesz odmowę, jak przedłuży to postępowanie.

Jeśli zgłosiłeś przestępstwo a prokuratura odmówiła Ci rozpoczęcia postępowania przygotowawczego – i czujesz że prokuratura potraktowała Cię niesprawiedliwie, możesz napisać zażalenie.

Zażalenie to odwołanie, które oznacza, że nie zgadzasz się z decyzją.

Zażalenie musisz napisać w ciągu 7 dni od dnia kiedy dostałeś decyzję.

Najpierw możesz poprosić prokuratora żeby:

- przeczytać akta sprawy,
- udostępnić Ci akta sprawy w postaci elektronicznej.

Jeśli złożyłeś zawiadomienie o przestępstwie a Policja lub prokuratura nic nie zrobiła przez 6 tygodni, możesz napisać zażalenie.

Jest to **zażalenie na bezczynność** Policji lub prokuratury.

Jeśli chcesz żeby Policja lub prokuratura zrobiła coś jeszcze w postępowaniu przygotowawczym, musisz złożyć odpowiedni wniosek.

Musisz to zrobić w ciągu 3 dni po przejrzaniu materiałów sprawy przez podejrzanego.

Możesz złożyć zażalenie na decyzję sądu w Twojej sprawie.

Zawsze dostaniesz z sądu informację kiedy możesz złożyć zażalenie.

W czasie postępowania przygotowawczego i sądowego masz też obowiązki.

Musisz iść na badania lekarskie jeśli sąd tak zdecyduje.

Na przykład wtedy gdy oskarżony pobił Cię.

Lekarz ustali jakie masz obrażenia na ciele.

Od tego zależy jaką karę dostanie oskarżony.

Musisz podać kto może odebrać listy z sądu, kiedy nie ma Cię w Polsce.

Jeśli tego nie zrobisz sąd wyśle list na Twój adres który ma w aktach. Nawet jeśli tam nie mieszkasz.

Musisz podać nowy adres jeśli zmieniłeś miejsce zamieszkania.

Ważne!

Jeśli nie rozumiesz swoich praw i obowiązków jako pokrzywdzony, poproś prowadzącego postępowanie żeby Ci wszystko wyjaśnił.

Musisz podpisać **oświadczenie** że zostałeś pouczony. To znaczy że wszystko zrozumiałeś.

Kto może być oskarżycielem posiłkowym?

Jeśli jesteś osobą częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolnioną, w Twoim imieniu może występować Twój **opiekun prawny** lub **kurator**.

Osoba całkowicie ubezwłasnowolniona nie może decydować o sobie.

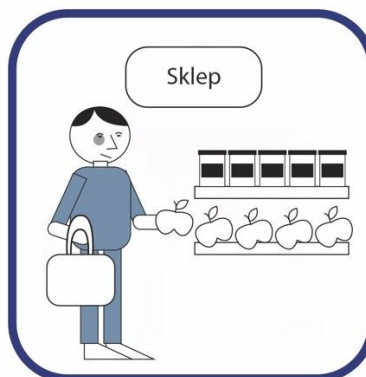
Nie ma zdolności do żadnej czynności prawnej.

Osoba całkowicie ubezwłasnowolniona ma opiekuna prawnego.

Opiekun prawny podejmuje za nią wszystkie decyzje.

Osoba częściowo ubezwłasnowolniona może samodzielnie wykonywać tylko drobne, codzienne czynności prawne.

Osoba częściowo ubezwłasnowolniona ma kuratora.

Kurator wspiera ją w codziennych sprawach.

Dbą o jej zdrowie i pieniądze.

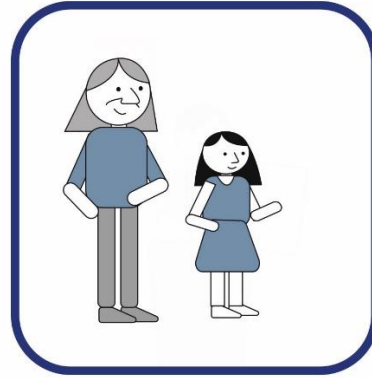
Pomaga w czynnościach prawnych.

Na przykład podpisuje razem z osobą ubezwłasnowolnioną umowę na zakup telefonu.

Jeśli pokrzywdzonym jest dziecko do 18 roku życia, jego przedstawicielem w sądzie jest najczęściej **rodzic** lub **opiekun**.

Jeżeli rodzic nie może być przedstawicielem dziecka w sądzie dziecko ma reprezentanta. Wyznacza go sąd opiekuńczy.

Jeśli pokrzywdzonym była zmarła osoba:

- Twój rodzic
 - inna bliska osoba z którą mieszkałeś,
- Ty możesz występować w sądzie** w ich imieniu.

